

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De prophanis spectaculis, & scenis fugiendis. cap.xxi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

& præbet offendiculum, iudicantibus clericali ordine minimè licere. Vnde occasionem ruine præstant primo, grauiusque delinquent.

De profanis spectaculis & scenis fugiendis.

CAP. XXI.

De fugiendis spectaculis publicis.

Voluptas oculorum varia. a lib. 6. diuinar. institut. cap. 20.

Spectacula publica maxime sunt iritamenta vitiorum.

In scenis ludis que tractantur.

PRÆTEREA spectacula publica clericis fugiende esse non sine causa supra dictum est: Siquis dicitur. Etantius de illis scribens: Voluptas, inquit, oculorum varia, & multiplex est, quæ capitur ex aspectibus, quæ sunt in visu hominum, vel nature, vel operum delectabiles. Hanc philosophi rectissime sustulerunt. Aiunt enim multò esse præclarior, & homine dignior cælum potius, quàm cælata intueri, & hoc pulcherrimum opus, intermicantibus astrorum luminibus, inquam floribus adornatum, quam picta, & ficta, & gemmis distincta mirari. Sed cum disertè ad contemptum terrestrium nos exhortati sunt, & ad cæli spectacula excitauerunt, tamen spectacula hæc publica non contemunt. Itaque his & delectatur, & libenter intuetur.

Quæ quoniam maxima sunt iritamenta vitiorum, ad corrumpendos animos potentissimè valent, non sunt nobis, quia non modò ad beatam vitam nihil conferunt, sed etiam nocet plurimum. Nam qui bonum quamuis ob merita damnatum in cõspectu suo negat, pro voluptate computat, consciẽtiam suam pollutat, scilicet, quàm si homicidij, quòd fit oculi è spectatore, & particeps fiat. Hos tamen ludos vocant, in quibus humanus sanguis effunditur, adeò longè ab hominibus recessit humanitas, vt eum animas hominum trahant ludere se opinentur, nocẽtiores iis omnibus, quorum sanguinem voluptati habent. Huius autem particeps homicidij socios, & participes esse non conueniunt, qui iustitiæ viam tenere nituntur.

In scenis quoque nescio an sit corruptela vitiorum. Nam & comicæ fabulæ de stupris virginum loquuntur, aut amoribus meretricum, & quò magis sunt eloquentes, qui flagitia illa finxerunt, eò magis sententiarum elegantia persuadent, & facilius inhaerent audientium memoriæ versus numerosi, & ornati. Item tragici de rebus horribis, & inuestigatis, & incesta Regum, & iniqua malorum

malorum, & cothurnata scelera demonstrant. Histrionū quoque impudicissimi motus, quid aliud, nisi libidines docent, & instigant? quorum enervata corpora, & in muliebrem incessum habitumque mollita, impudicas sceminas inhonestis gestibus mentiuntur. Quid de mimis loquar corruptelarum praesentibus disciplinam? qui docent adulteria, dum fingunt, & simulatis erudiunt ad vera? Quid iuvenes, aut virgines faciant, cum & fieri sine pudore, & spectari ab omnibus libenter cernunt? Admonentur utique quid facere possint, & inflammantur libidine, quae aspectu maxime concitatur; ac se quisque pro se in illis imaginibus praesigurat, probantque illa dum vident, & adhaerētibus vitiis corruptiores ad cubilia reuertuntur: nec pueri modò, quos praematuris vitiis imbuti non oportet, sed etiā senes, quos peccare iam non decet, in talem vitiorum semitam dilabuntur. Circensium quoque ludorum ratio, quid aliud habet, nisi leuitatem, vanitatem, insaniam? Tanto namque impetu conantur animi in furorem, quanto illic impetu currunt, ut iam plus spectaculi exhibeant, qui spectandi gratia veniunt, cum exclamare, & efferri & exilire ceperunt.

Vitanda ergo spectacula omnia, non solum ne quid vitiorum pectoribus infideat, quae sedata, & pacifica esse debent, sed ne cuius voluptatis nos consuetudo delinjat, & à Deo atque à bonis operibus auertat. Quare recte in concilio Laodicensi statutum fuit: non oportere ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quae aut in nuptiis, aut scenis exhibentur interesse. Quod & in concilio Senonensi eisdem cautum, & prohibitum est. Et in concilio Agathensi sancitum fuit: ut presbyteri, diaconi, subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia modo non est, etiā aliarum nuptiarum euentum conuiuia, nec his coetibus miscantur, ubi amatoria cantantur, & turpia, aut obsceni motus corporum choreis & saltationibus effertur, ne auditis, & obtutus sacris ministris deputati, turpium spectaculorum atque verborum contagione polluantur. Nam aurium voluptas, quae ex vocibus, & carum suauitate percipitur, tam est vitiosa, ut Lactantius inquit, quam oblectatio oculorum. Quis enim non luxuriosum, ac nequam putet eum, qui scenicas artes do-

S iij mi ha-

Libido aspectu maxime concitatur.

Cur vitanda sint spectacula.

a cap. 54. c. c. non oportet de consecrat. dist. 5. b cap. 25. tit. de decret. mor.

c cap. 19. c. c. presbyteri. dist. 34.

Clerici nuptiis, vel aliis conuiujs, ubi choreae sunt, vel amatoria cantantur, interesse non debent.

d lib. 6. diuinar. institut. cap. 21.

a in tract. de habitu virgi.

mi habeat? Atqui nihil refert vtrumne luxuriam in domi, an cum populo exerceas in theatro. Et quodammodo vt D. Cyprianus ait*, in nuptiis locus est, cui attendere nuptias non est?

Sed iam de spectaculis dictum est, restat vnum quod est nobis expugnandum, ne capiamur iis que ad seculum intimam penetrant. Nam illa omnia, quae verbis et id est, aëris & neruorum suaues soni possunt facilius temni, quia non adherent nec scribi possunt. Carmina autem compositum, & oratio cum suauitate decipit capit mentes, & quo voluerit, impellit. Inde homines literati, cum ad Dei religionem accesserint ab aliis imperito doctore fundati minus credunt. A facilius

Carminis est orationis quanta vis est efficaciacia sit.

Cur literati faculas literas contemnant.

Cur scripturae simplici stylo factae sint.

Quid visui, et auditui debeat esse gratum ac suauis.

Dei laudes canere est audire iucundum est. Voluptas vera quae sit.

In virtute vita est perpetua: in voluptate mors.

dulcibus & politis, siue orationibus siue carminibus, uinarum literarum simplicem, communemque ueniam pro sordido aspernantur. Id enim quatuor sensum mulceat. Persuadet autem quicquid suauiter animo penitus, dum delectat, insidet. Num igitur uisus & mentis, & uocis, & linguae artifex discrete loqui potest? Imò uero summa prudentia, carere suo uisus ea, quae diuina sunt, ut omnes intelligerent, quae omnibus loquebatur. Ergo qui ueritati studet, qui uult seipsum decipere, abijciat inimicas, ac nocuas voluptates, quae animam sibi uinciant, ut corpus ceteri diuina praeferrantur uera falsis, aeterna breuius, uisilia uisibili. Nihil aspectu gratum sit, nisi quod pie, quod iuste uideas; nihil auditu suauis, nisi quod alit animam, melioremque te reddit. Maximeque hic sensus nocet, ut uisum detorquendus, qui nobis ideo datus est, ut doctrinam Dei percipere possemus. Itaque si voluptas est, ut dire cantus, & carmina, Dei laudes canere, & audire iucundum sit. Haec est voluptas uera, quae comes est virtutis est. Haec est non caduca, & breuis, ut illi appetunt, qui corpori, ut pecudes seruiunt, sed perpetua & sine ulla intermissione delectans. Cuius temperantia quis excesserit, nihil tunc aliud ex uoluptate percipit, ipsam uoluptatem, hic mortem meditat: quia si uisus perpetua in uirtute est, ita mors in uoluptate. Qui uisus temporalia maluerit, carebit aeternis: qui terrena percipit, caelestia non habebit.

Ut igitur clerici à morte ad vitam perpetuam perducant, lege patrum cautum illis fuisse testatur B. Isidorus, ut à vulgari vita seclusi, à mundi voluptatibus se absterneant, non spectaculis, non pompis intersint, conuicia publica fugiant; priuata non tantum pudica, sed & sobria colant; v. iuris nequaquam incumbant; neque in publicis occasionibus lucrorum, fraudisque cuiusquam studio appetant. Amorem pecuniæ quasi materiam caritatis criminum fugiant; secularia officia negotiorumque abijciant; honorum gradus per ambitionem ne subeant; pro beneficiis medicinae Dei munera ne accipiant; dolos, & coniurationes caueant; odium, æmulationem, obreptationem, atque inuidiam fugiant: non vagantur oculis, non infreni lingua, aut petulantia tumidoque gestu incedant, sed pudorem, ac verecundiam mentis simplici habitu incessuque ostendant: obscenitatem eorum verborum, sicut operum penitus execrentur. Castimoniam quoque non violati corporis perpetuo obseruare studeant; senioribus debitam præbeant obedientiam neque vllius iactantia studio semetipsos attollant. Potremo doctrinæ, lectionibus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter incumbant. Tales enim debent esse, qui diuinis cultibus sese mancipandos student exhibere, scilicet, ut dum scientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populo administrant. Melius namque est, ut D. Clemens ait, Domini sacerdoti paucos habere ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quam multos inuites, qui onus graue ordinatori adducant.

Quod si ecclesiastici, & præsertim Canonici, persoluerint se in Ecclesia diuinis officiis, studiis sanctis occupare, neque ignavia, atque otio torperent; inhonestis, & corruptis ludis, & cõpotationibus residuum tempus non consumerent. Quos tamen, ut D. Augustinus inquit, oportet assiduitatem habere legendi, & instantiã faciendâ. Quia vita viri iusti lectione instruitur, oratione conatur, & assiduitate lectionis munitur homo à peccato, iuxta illum, qui dicebat: In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Hæc sunt enim arma, videlicet lectio, & oratio, quibus diabolus expugnatur. Hæc sunt instrumenta, quibus æterna beatitudo acquiritur.

S V ritur.

a lib. 2. de offic. ecclesiast. cap. 2. & c. his igitur. dist. 23. Qualis debeat esse clericorum conuersatio.

Pecunia amorum criminum materiam est.

b in e. tales. dist. 2. et epist. 2. ad Iacob. fratrem Dom. Melius est paucos habere clericos bonos, quam multos iniuites.

c referete Burcardo lib. 2. decret. cap. 100. et Luone par. 6. decr. cap. 177. d. Cyprian. lib. 1. epist. p. 57. 2. in fin.

e Psal. 118. Arma quibus diabolus expugnatur, et beatitudo acquiritur.

ritur. His armis vitia comprimuntur: his alimentis nutriuntur. Sed si quando a lectione cessat bet manuum operatio subsequi; quia otiositas est animæ: & antiquus hostis, quem a lectione oratione vacantem inuenerit, facile ad vitia rapsum namq; lectionis discetis qualiter & vos & alios doceatis. Per vsum orationis, & vobis quibus in charitate cõiuncti estis, prodesse valebit manuum operatione, & corporis maceratione, & alimēta negabitis, & vestris necessitatibus subuenietis & habebitis vnde necessitatem patientibus precor.

Otium inimicum est animæ.

a sua const. an. Dn. 1566. Clerici debent esse angelis & hominibus spectaculum.

Pius verò 5 Papa decretorū concilij Tridētiū uator, & executor diligētissimus, ad extirpandū vitia, inter alia cauit, & edixit; vt clerici, quos Christū spectaculū fieri oportet mūdo, angelis hominibus, maximè debeāt ab iis spectaculis, quæ sapiūt abstinere, et ne comœdias, fabulas, choreas ludia, aut ludicrū, & profanū vllū spectaculū genarū vel spectent: Ne talis, tesseriis, pagellis pictis, & comalea, aut vilo praterca vetito, aut indecoro ludiludā, nēve huiusmodi ludij spectatores sint: Ne satisfactionibus aut minus honestis cõiuiis intereat, & nasq; aut tabernas ne ingrediatur, nisi longioris causa. Imò vsque ad eò honestatis, & sobrietatis causa fuit dictus Pius 5 Papa, vt clericis prohiberetur quā propinēt, aut prouocati ad bibendū responderē sobrie & castē ex doctrina Apostoli viuāt: Ne sordidiores nobiles affectetur, nēve officij causa stent circū illis accubentibus. In famulatu verò ecclesiasticū sonarum villa officia, aut opera, quæ clericali decoro conueniāt, minimè faciāt. Quicūq; in iis, quæ prohibita sunt deliquerit præter multā 2 aureo cingula delicta exigendā, et in pios vsus erogandā, priuatione beneficij, & graui⁹ etiā pro perlonga ne, & facinoris, ac flagitij modo plectēdos esse.

h in d. sua con. h. su.

An ludimagistri corūve discipuli comedias aliosve ludos scenicos agere possint.

Anne scholares eorumque magistri ludos scenicos agere possint. CAP. XXI. Verum si quis interroget, anne ludimagistri sint per discipulos suos comedias, et tragædias aliosve ludos scenicos agere. Huic respon-